

1995 - 2015 * 20 let

List

Revija za
kulturna in
druga
vprašanja
Občine
Šoštanj
in širše.

Nagrajenca župana Občine Šoštanj
Valentin Atelšek in Anja Drev

7

12

13

15

ISSN 1581-8373

Poštšina
plačana pri
pošti 3325
Šoštanj

LETO XX
ŠT. 18
10. OKTOBER 2015
1,60 EUR

ZGODBE NEKE HIŠE str. 11
NA RAZSTAVI str. 12
HOTENJA 25 str. 13
DRUGI DEL POTOVANJA PO SVALBARDU str. 15

Na Dolah pri Litiji je v soboto, 19. septembra, potekalo državno tekmovanje v gasilski orientaciji za pionirje, pionirke, mladinke, mladince, pripravnice in pripravnike. Na tekmovanju je nastopilo 186 ekip. Tekmovale so tudi tri ekipe PGD Lokovica, ki so dosegle odlične rezultate. Mladinke so v svoji kategoriji od skupno 31 ekip, osvojile 11. Mesto. Pionirke v konkurenci 33ih ekip 15. Mesto. Mladinci pa so v svoji konkurenci premagali 35. Ekip in postali tretjič zapored državni prvaki. Čestitamo!

Foto: Karmen Ledinek

NAROČILNICA

Nepreklicno naročam List, revijo za kulturna in druga vprašanja občine Šoštanj in širše, **za letno naročnino v višini 20 €.**

List pošiljajte na moj naslov:

_____ (ime in priimek)

_____ (naslov)

_____ (pošta)

_____ (lastnoročni podpis)

Z naročilom v letu 2015 sem si zagotovil posebno knjižno nagrado, meseca decembra 2015.

Prostor za
znamko
vrednosti A.

Zavod za kulturo Šoštanj

Trg svobode 12

3325 Šoštanj

KAM PA KAM?

Minule dni sem si ogledal štiri umetniške dogodke in opazil, kako se vzdušje na vsakem od njih vzpostavi samo po sebi, ne samo glede na fluid dogodkov, ampak tudi glede na širše okolje in to ne samo prostora v katerem se zgodi.

Ogledal sem si dramo Čehova Višnjev vrt v izvedbi mariborske drame in sicer v njeni prelepi, stari dvorani, potem koncert-performans-film Kam pa kam Ljubljancina iz Škal Vlada G. Repnika v ljubljanskem centru urbanih kultur Kino Šiška, otvoritev pesniško-slikarske razstave Snovalci podob pesnikov-slikarjev Zlatka Kraljića, Andreja Krevzla in Stojana Špegla na Starem jašku v Velenju in še Svečano sejo Sveta Občine Šoštanj ob 20-letnici delovanja občine.

Drama avtorja klasik Čehova, poklicni teater, vrhunska zasedba in mojstrska izvedba mariborske drame seveda pusti vtis, da je gledalec doživel izborni umetniško stvaritev. A tema sama, metafora sodobnosti ko lumpenproletarska svojat pride do tajkunskih možnosti in propad meščanskih vrednot, etike in estetike, kljub starosti teksta zveni na videz aktualno, a postano, kot pregret golaž. Izzvenela je zgolj kot estetski komentar dnevnih novic iz dežele, ki se seseda okoli nas zaradi pohlepa in lakomnosti. Naše! Pa zato tega nočemo videti in se dobesedno zažiramo v bodočnost naših otrok. Takšna realnost pa ne potrebuje estetsko dovršenih komentarjev, če gledalca zunaj teatra v resnici pričaka propadajoče mesto, pijani brezdomci, revščina, divjanje turbofolk frajtonaric in fuzbalska mafija,

lačna še zadnjega drobiža siromakov. Ne samo pri nas. Po vsem t.i. naprednem, razvitem svetu je tako!

Zato je toliko bolj optimistično izzvenel performans v režiji Repnika z naslovom Kam pa kam. Čeprav je naslov v formi uganke 'kam', je hkrati tudi odgovor, da se slabe stvari (vsake) sedanjosti lahko popravijo samo z mladimi in strastnimi energijami generacij, ki prihajajo in ki hočejo in si vzamejo prostor pod soncem, ki jim v bistvu pripada! Da pokažejo svojo energijo, kritičnost, predvsem pa ustvarjalnost, kot smo ji bili priča na odru Kina Šiška v Ljubljani. Ustvarjalna moč, kot jo je izžarela glasbena skupina Koala voice, je zdravilo proti večnim družbenim anomalijam, ki razjedajo vse visoke civilizacije od faraonov naprej.

Tretji dogodek, instalacija Snovalci podob, gotovo izjemno pomemben v umetniškem smislu, je v hvaležnem umanjkanju politično-kulturnih postavljačev, kot jih je bilo mogoče dan prej videti v prenovljeni velenjski galeriji, izzvenel v sproščenem vzdušju starih znancev, ljubiteljev poezije, slikarstva ter avtorske glasbe, ki jo je izvedel trio Blažev žegen. Izjemno! Stojanu Špeglu uspeva, da na zlizanem teracu tlaka, ki so ga zgladile tisočere bose noge velenjskih knapov, vzdržuje umetniški »šlif« po svojem okusu in visokih umetniških standardih. Čeprav je na videz vse tako preprosto in mimogrede, je za večino dogodkov v muzeju premogovništva pretehtana misel, ki izvira iz in pripada umetnosti sami. Tako simbolno, ravno na tem »staršahtnem« mestu

v Velenju, dobesedno na temelju knapovskih žuljev, poteka parada umetniških dogodkov. Zdi se, da vase zagledano Velenje v blišču vedno novih in novih materialnih pridobitev ne zna ceniti tistega, na čemer je zraslo, a se hitro bliža čas, ko se bo močno zavedlo svojih korenin, te pa niso »žgankovske«. Zgolj knapovske!

Četrtemu dogodku smemo reči umetniški pogojno, saj sta pevska in filmska umetnost samo spremljala predstavo z naslovom 'svečana seja občinskega sveta'. Zato je filmsko v tem kontekstu umetnost tudi pogojno. »Film« je samo montaža dokumentarnih posnetkov priložnostnih snemalcev dogodkov v dvajsetletnem obdobju inštitucije, ki se ji reče 'občina'. A ker je bistvo filma tudi v montaži, je treba reči, da je bila le-ta precej zgovorna. Kdor je hotel, je lahko prepoznal prijazno prikrito kritiko minulih dveh desetletij, v katerih se je nadaljevalo rušenje starega, da se je na tistem lahko gradilo novo - dvomljive trajne vrednosti. Zamrznjenost duha časa v temi pa je vel iz nastopa pevskega zbora v črnih kostumih pred črnim ozadjem. Res, da z buditeljskim repertoarjem, žal buditeljstvom 19-tega stoletja. Zdaj takšnih dramil ne potrebujemo več.

Vem. Nekaterim se bo zdelo krivično, ker ne pohvalim njihovega ubranega petja, vendar ga ni treba hvaliti. Če ne bi znali lepo peti, sploh ne bi dobili prostora na odru. Ubrano petje pevskega zbora je pač predpogoj, da sploh sme nastopiti pred publiko in slednje velja za vse, ki nastopajo v javnosti. Ne samo na umetniškem polju.

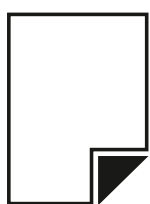
Gladek teraco, zlizan z bosimi nogami tisočeri velenjskih knapov, zdaj s ponosom prenaša umetniške dogodke v muzeju premogovništva.

Foto: Peter Rezman

VSEBINA

Revija za kulturna
in druga vprašanja
občine Šoštanj in širše.

-
- 3 Uvodnik
-
- 5 Svečana seja Sveta Občine Šoštanj 2015
-
- 11 Dogodki in ljudje
-
- 12 Podoba kulture
-
- 15 Potopis
-
- 18 Refleksija
-

List

Revija za
kulturna in
druga
vprašanja
Občine
Šoštanj
in širše.

20 let 1995 - 2015

OD FEBRUARJA VSAKIH
14 DNI

- Nove rubrike,
- aktualne vsebine,
- sodelovanje z okoljem,
- posamezna številka za isto ceno,
letna naročnina še POSEBEJ ugodna.

Izdaja

Zavod za Kulturo Šoštanj
Trg Svobode 12, 3325 Šoštanj
zanj Kajetan Čop, direktor
Izdajanje Lista finančno omogoča
Občina Šoštanj, zanjo Darko Menih,
župan.

Odgovorni urednik

Peter Rezman

*Kritične pripombe na vsebino ali
obliko Lista bodo dosegle svoj
namen le, če jih boste posredovali
s kratkim sporočilom na
e-naslov list.urednik@gmail.com*

Vodenje redakcije

mag. Milojka Bačovnik Komprej

Jezikovni pregled

ZUK Rezman

Oblikovanje, prelom strani

Media Center, Marko Gorjup s.p.

Tisk

Eurograf d.o.o.

Naklada

700 izvodov.

Vse sodelavce prosimo, da prispevke
za LIST št. 19, pošljete najkasneje
do 15. oktobra 2015 na elektronski
naslov:

list.revija@gmail.com

Foto naslovnice:

Aleksander Grudnik

STARO ZAMENJUJE NOVO

Svečana seja je bila, kot vse seje Sveta Občine Šoštanj, javna. Za razliko od običajnih sej pa se je le-ta odvila v kulturnem domu, ne v sejni dvorani občine. Svečana seja je tako zgolj forma proslave ob občinskem prazniku in bi najbrž veljalo razmisliti, ali ne bi raje ob takšnih priložnostih pripravili svečane akademije, (to je slavnostna prireditev s kulturnim programom), kar t.i. svečana seja tudi je. Vendar bodimo dosledni. Če je bila svečana seja, poročajmo torej o svečani seji na način, kot se za seje spodobi torej z zapisnikom samoimenovanega podpisanega zapisnikarja.

Sejo je po v naprej pripravljenem scenariju vodila Milojka Bačovnik Komprej, kar je tudi v nasprotju z ustaljeno prakso sej občinskega sveta, saj jih sicer vodi župan občine in tam tudi scenarij ni znan v naprej, saj se nikoli ne ve, kdo vse bo nastopil, kaj bo povedal in po kakšnem vrstnem redu se bodo nastopi zvrstili.

Na seji je bilo poleg večine članov

najvišjega organa Občine Šoštanj še veliko število občanov, ki so z velikim zanimanjem spremljali potek svečane seje. Že sam začetek je bil prav pompozno. Dobesedno. Slovensko himno je zaigral godbenik na trombon, oziroma pozavno, tako da je bilo občinstvo deležno samo melodije slovenske himne, besedilo pa smo si mrmrali v mislih, saj ni bilo slišati, da bi kdorkoli od pristnih pritegnil glasbeniku, kot je to mogoče videti na meddržavnih športnih prireditvah.

Potem je voditeljica seje pozdravila funkcionarje Občine Šoštanj in goste ter vse druge prisotne in se s priložnostnim nagovorom ozrla na minulih dvajset let delovanja Občine Šoštanj s citatom prvega župna Bogdana Meniha, ki je ob prvem občinskem prazniku, 30. septembra 1995, povedal:

»Vsakdo med vami ima nekaj čisto posebnih datumov, ki mu veliko pomenijo. 30. september pa je datum, za katerega si želim, da bi postal pomemben za vse vas. Običajno je, da se ob prazniku spomnimo dogodka, ki ga označuje datum, hkrati pa preverimo,

kako smo izpolnjevali naloge na poti k cilju, ki ga želimo doseči. Cilj je dvigniti kakovost življenja. Ne sanjamo o nemogočem. Občina Šoštanj se je in se bo soočala z različnimi težavami. V vsaki skupini ljudi je mnogo različnih interesov in želja, katerih ni mogoče uresničiti vedno in takoj. Želim si, da bi vi občanke in občani spremljali naše delo z zanimanjem, razumevanjem in naklonjenostjo.«

Potem je napovedala naslednji dogodek na odru, ki ga je v duhu časa skromno krasilo šest pletenih košar jeseni pogosto videlih rumenih mačeh:

»Na oder vabim moški pevski zbor KUD Ravne, ki deluje že od leta 1975, ko je prvič zapel na proslavi odkritja spomenika pesnika Karla Destovnika Kajuha v Ravnah. V zadnjih letih so uspeli zbor pomladiti, tako da ni bojazni, da ne bi nadaljeval s svojim delom. 40-to obletnico obstoja bodo praznovali v naslednjem mesecu. Tudi oni so, tako kot občina, okrogli jubilaranti, samo da so skupaj dvakrat dlje. Z izborom pesmi iz svojega bogatega programa bodo popestrili današnjo

Nagrajenci Občine Šoštanj za leto 2015. Častni občan posthumno Nino Ošlovnik, (na ekranu), stojijo od leve: Mirko Verhovnik, predsednik društva Vulkan, Boris Lambizer, direktor zadruge Šaleška dolina, Franc Krevzel, sin Albina Ošlovnika.

Foto: Tjaša Rehar

Nagrajenci župana Občine Šoštanj: Valentin Atelšek, hčerka Ratka Stevančevića, Anja Drev, Tjaša Lenko, Manja Kopušar in Anja Hudej.

Foto: Tjaša Rehar

svečanost. Zbor uspešno vodi Tea Plazl.«

Prišel je dober ducat pevcev v svečanih črnih hlačah in s črnimi srajcami ter temno vijoličastimi kravatami, da so se lepo stopili s črnim ozadjem in črnimi tlemi svečanega odra in smo lahko občudovalci ob ubranih glasovih pesmi Slovinc sem ter Oj Triglav moj dom, za njihovimi hrbti deset minut občudovali prelepo, negibno, eno in isto fotografijo Šoštanja, posnetega z Goric in čez katerega se pne prekrasno modro nebo, nakodrano z belimi ovčicami. Slika je bila sicer projicirana s svetlobnim snopom najmodernejšega računalniškega projektorja in bi jo bilo mogoče vsako sekundo zamenjati, ali celo pognati gibajočo sliko ... a ni bilo potrebe, saj so zračni tokovi prostora sami kot takšni blago gibali filmsko platno, kamor je padala slika, ta pa vsled svoje lepote ter mnogih detajlov na njej, od oblakov, do Pustega gradu, ves čas ubranega prepevanja moškega pevskega zbora, resnično ni terjala nobene menjave.

Ko so izzveneli zadnji akordi moškega zbora, je po napovedi prišel na prizorišče župan Darko Menih izza govornice na skrajni desni strani odra in prebral govor članom sveta ter vsem obiskovalcem svečane seje:

»Spoštovane občanke in občani, spoštovani gostje!

Vila Mayer, vila Široko, dvorec Gutenbergel – vsa ta kulturna dediščina dokazuje, da smo

nekoč bili v vrhu razvitosti v Sloveniji. Okraj, občina in nato še samo pozabljeno mesto. Peščica ljudi se je odločila, da bo Šoštanj počasi šel v zgodovino, vzeli so nam sodišče, matični urad, policijo, specialistične ambulante, dežurno ambulanto, onemogočena so bila vsa vlaganja v gradnjo ali obnovo, skratka vse, kar občina potrebuje za normalen razvoj. Danes po dvajsetih letih znova samostojne občine se vedno bolj zavedamo, kako smo bili izkoriščeni, izigrani in pozabljeni. Ker je človek po naravi neučakan, je dvajset let dolga doba za povrnitev vseh izgubljenih ali nikoli dobljenih dobrin. Verjamem, da so si vsi župani in svetniki v teh zadnjih dvajsetih letih prizadevali, da naredijo vse najboljše, kar je bilo in je mogoče glede na občinski proračun. Hvala vsem.

Šoštanj zadnja desetletja živi s TEŠ, katere objekti so postavljeni dobesedno v mesetu. Pravijo, da nismo znali iztržiti to, kar nam pripada, da se za rento ne znamo pogajati in da smo premedli v dogovarjanju. Menim, da je glavna težava v tem, da direktorje neprestano menjavajo, da vsak od njih odškodninski sporazum zastavi drugače, politika HSE pa se spreminja. Odškodninski sporazum imamo sicer podpisan do leta 2016, vendar bi želeli v najkrajšem času podpisati rento po vzor Krškega ali elektrarn na Savi, saj bi tako glede na zagotovljena sredstva lažje načrtovali delo v prihodnje. Na žalost ugo-

tavljamo, da smo na začetku gradnje bili zavedeni, češ da bomo vse uredili takoj, ko bo gradnja končana. Danes so vse obljube pozabljene.

Spoštovani, moder človek je nekdo, ki preuči vse plati problema ali situacije preden pride do zaključkov in dejanj, ki bi kasneje lahko pokazala njegovo zmoto. Splošen problem v delovnih skupinah pa je posameznik, ki v skupinskem prizadevanju opravi zelo malo, prav zato pa skupino muči z nenehnim kritiziranjem. Le redko prepoznajo, da je njihovo neprestano kritiziranje nadvse uničujoče za enotnost skupine, za enotnost neke skupnosti.

Minilo je eno leto od lokalnih volitev, veliko je novih članov v Občinskem svetu in v Svetih devetih krajevnih skupnosti. Splošna ugotovitev je, da se je članstvo svetov zelo pomladilo, kar je razveseljivo, saj kombinacija novih idej in stare modrosti lahko prinese dosti dobrega.

Država občinam nalaga vedno znova nove obveznosti, na žalost pa iz leta v leto manjša finančna sredstva. Občina mora poskrbeti za nemoteno delo na področju vzgoje in izobraževanja. Letos smo zaradi premajhnega vpisa zaprli še eno podružnično šolo, in sicer v Ravnah, na edini preostali podružnici, ki je v Topolšici, smo izvedli več investicijskih del. Praznovali smo prvo leto delovanja novega vrtca. Pridobili smo

vso potrebno dokumentacijo za povečanje glasbene šole. Gradnjo prizidka načrtujemo v naslednjem letu.

Občina Šoštanj na področju socialnega varstva uresničuje vse zakonsko določene obveznosti in skupaj z državo zagotavlja pomoč v primerih, kadar si posamezniki in družine ne morejo zagotoviti socialne varnosti. Povečujemo obseg sredstev za enkratno socialno pomoč, zagotavljamo subvencioniran topel obrok socialno šibkim in ranljivim skupinam, povečujemo lokalne zaposlitvene programe javnih del, kar 31 občankam in občanom sofinanciramo oskrbo v domovih po Sloveniji, imamo družinskega pomočnika in pomoč na domu, trikrat na leto preko Rdečega križa razdelimo pakete, subvencioniramo stanovanja, brezposelnim plačujemo osnovno zdravstveno zavarovanje.

Bogata tradicija ljubiteljske kulture v Šoštanju, ki se je začela leta 1919 z ustanovitvijo Delavsko prosvetnega društva Svoboda, negujejo številna kulturna društva in kulturne sekcije, ki jih sofinanciramo na podlagi javnega razpisa. Vse temelji na predanem delu prostovoljcev. Brez njih si ne znamo predstavljati prireditev v naši občini.

Imamo zelo pestro športno življenje in kakovostne športne klube, ki pa so se zaradi odsotnosti donatorskih in sponzorskih sredstev letos znašli v velikih težavah. Pomagamo jim na različne načine, omogočamo jim brezplačno uporabo športne dvorane, iz proračuna smo zagotovili dodatna sredstva, vendar se bojim, da ta pomoč ne bo zadostovala. Uspeli smo s prijavo na razpis za sofinanciranje Fundacije za šport za ureditev športnih igrišč ob Tresimirjevem parku, nekaj dodatnih sredstev smo pridobili tudi na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo. Septembra lani je zaživel avtomatiziran sistem izposoje mestnih koles BICY, ki smo ga letos nadgradili v Metlečah in Topolšici.

Z nakupom šotora, klopi in miz smo v preteklih letih številnim društvom olajšali organizacijo prireditev. V letošnjem letu smo opremo še nadgradili z nakupom visokih miz. Upam si trditi, da je družabni utrip v občini zelo živahen, vendar pa nikoli ni tako, da ne bi moglo bilo še boljše. V krajevnih skupnostih smo postavili klopi in koše za smeti in uredili še nekaj ekoloških otokov. Pri hotelu Vesna smo z dogovorom z Delavsko hranilnico ponovno omogočili delovanje bankomata. Z vztrajnim dogovarjanjem s Pošto Slovenije smo obdržali pošto v Topolšici.

Za redno letno in zimsko vzdrževanje cest Občina Šoštanj na letni ravni nameni več kot milijon evrov. V tem letu smo asfaltirali preko 6 km cestišč, sanirali smo zajede, mostove Enci, Slanica in Kloše ter 17 plazov. Na podlagi izdelane Hidrološko-hidravlične študije smo izvedli nekaj protipoplavnih ukrepov: izgradili razbremenilne kanale na

Toplici in Pohrastniku, regulirali Bečovnico, most Stropnik, očistili brežine Toplice, uredili zajede Velunje in most Globočec v Pohrastniku. V načrtu pa je tudi regulacija in izpust reke Pake ob poplavih v Velenjsko jezero. V letu 2015 smo zaključili največji projekt vseh treh občin Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki na področju komunalne infrastrukture »Celovita oskrba s pitno vodo v Šaleški dolini«, ki bo dolgoročno zagotavljala varnejšo in zanesljivejšo oskrbo s pitno vodo za prebivalce Šaleške doline. Zaključili smo gradnjo treh vej toplovoda v Spodnji Lokovici. V mesecu oktobru bo tudi dokončana obnova Trga svobode.

Potem ko so priprave dokumentacije

za Občinski prostorski načrt stekle že leta 2007, in je sledilo nekajletno sprejemanje in prilagajanje novi zakonodaji, je bilo gradivo javno razgrnjeno konec leta 2014. Občinski prostorski načrt bo vseboval tako strateški kot tudi izvedbeni del in bo obsegal območje celotne občine Šoštanj. Odziv občanov na javno razgrnitev je bil pohvalno velik. Pozitivno mnenje na osnutek čakamo samo še s področja voda in kmetijstva. Tako pričakujemo, da bo Občinski prostorski načrt sprejet še v letošnjem letu.

Spoštovani, lahko rečem, da je v preteklosti v naši na novo ustanovljeni občini marsikdo pustil svojo sled. Škoda, da pa nas prav ta preteklost deli in nas bo delila, dokler ne

Odlična plavalka Tjaša Lenko.

Foto: Aleksander Grudnik

bo strpnosti, razumevanja in spoštovanja do drugače mislečih. Zatorej pozabimo preteklost, ki nas omejuje, mislimo na jutri. V sedanosti se bi morali vsi zavedati odgovornosti za skupno prihodnost.

Čestitam vsem občinskim nagrajencem, hkrati se zahvaljujem Občinski upravi, podžupanu Vikiju Drevu, članom Občinskega sveta, Svetom krajevnih skupnosti in vsem, ki sodelujete pri našem delu za občane. Zahvaljujem se Zavodu za kulturo za organizacijo današnje prireditve, vsem nastopajočim in vsem, ki ste si danes vzeli čas, da skupaj proslavljamo.»

Potem se je zahvalil za pozornost in začel se je filmski obzornik zmontiranih posnetkov najrazličnejših dogodkov iz dvajsetletne zgodovine Občine Šoštanj. Kot so zapisali v občinski službi za takšne reči, »film z naslovom 'zNova Občina Šoštanj 20 let' nikogar v polni dvorani šoštanjskega kulturnega doma ni pustil ravnodušnega. V filmu je bila na dinamičen, zanimiv in iskričast način prikazana dvajsetletna pot Občine Šoštanj s poudarkom, kako staro zamenjuje novo.«

Potem je bilo filma konec in napovedo-

valka je pričela z osrednjim delom svečane seje, podelitvijo priznanj. Na oder je povabila župan Darka Meniha in predsednika komisije za priznanja Sveta Občine Šoštanj, Srečka Potočnika, da sta podelila priznanja.

Plakete Občine Šoštanj so prejeli:

Kulturno športno turistično društvo Vulkan, ki letos praznuje deseto obletnico delovanja. V tem času člani društva intenzivno skrbijo za vsestranske aktivnosti na področju športa, obujanje podeželskih običajev, animacije mladine in vseh generacij krajanov. Organizirajo številne aktivnosti v svoji vasi Bele Vode, skrbijo za pozitivno vzdušje, sodelujejo pri čiščenju in urejanju svojega kraja. Zgledno skrbijo za igrišče in društvene prostore, posebno pozornost pa namenjajo druženju in ohranjanju okolja ter narave.

Ivan Stvarnik, ki je zelo aktivno deloval v Društvu upokojencev Šoštanj, katerega član je od leta 2001. Bil je osem let predsednik pododbora upokojencev Ravne.

V času predsedovanja je aktivno skrbel za druženje in rekreacijo upokojencev, tako v svojem kraju kot tudi v občini Šoštanj.

V svojem življenju je Ivan Stvarnik opravljal še pomembne družabne funkcije – tako je bil predsednik Krajevne skupnosti Ravne, predsednik Gasilskega društva Šoštanj. Ivan Stvarnik je bil in je še vedno družbeno aktiven v svojem kraju.

Miroslav Verhovnik, ki je eden od ustanovnih članov društva Kulturnice Gaberke. Je blagajnik društva in aktiven pri organizaciji vseh najpomembnejših aktivnosti društva. Sodeluje pri prostovoljnih akcijah urejanja kraja, je tudi avtor in izvajalec krajših, predvsem humornih, dramskih uprizoritev.

Sodeloval je pri številnih dobroteljskih akcijah, bil med najbolj aktivnimi pri postavitvi kozolca Kulturnice in ureditvi krajše gozdne učne poti v Gaberkah, danes pa je njen skrbnik.

Priznanje Občine Šoštanj so prejeli:

Boris Lambizer, ki je aktiven na številnih področjih. Osem let je bil predsednik Krajevne skupnosti Lokovica in si prizadeval za ureditev številnih kilometrov cest in urejanja kraja. Veliko časa in truda je vložil v ureditev lastništva doma krajanov, ki je danes ponos

Mirko Verhovnik, eden od soustanoviteljev Kulturnice Gaberke.

Foto: Aleksander Grudnik

Darko Menih je v govoru preletel minulo, eno od dvajsetih let Občine Šoštanj.

Foto: Aleksander Grudnik

kraja, ves čas pa si je prizadeval za sodelovanje in dobre odnose ter povezanost med ljudmi.

Boris Lambizer pa je že skoraj štiri desetletja tudi predan gasilec. Osem let je bil poveljnik, dvanajst pa predsednik lokoviškega gasilskega društva.

16 let je bil poveljnik gasilskega poveljstva Občine Šoštanj in nepogrešljiv član štaba Civilne zaščite Občine Šoštanj. V vseh letih je uspešno vodil številne večje intervencije, si prizadeval za dobro usposobljenost in opremljenost vseh štirih društev ter za medsebojno sodelovanje med društvi. Od leta 2013 opravlja funkcijo Poveljnika Gasilske zveze Šaleške doline, že drugi mandat pa je tudi svetnik v Občinskem svetu Občine Šoštanj.

Kmetijska zadruga Šaleška dolina, ki že 60 let skrbi za svoje člane in ostale, ki jim nudi najboljši servis v smislu odkupa kmetijskih proizvodov in ugodne nabave repromateriala. S tem in razvojem trgovine v Šoštanju, Šaleški in Zgornje Savinjski dolini so v veliki meri pripomogli k boljšemu življenju tukajšnjih prebivalcev.

V Zadrugi zaposlujejo 62 ljudi, v zadnjih dveh letih pa so število zaposlenih povečali

za 30%.

Z razvojem in uveljavitvijo lastnih blagovnih znamk Slodar in Ekodar pa je zadruga v veliki meri prispevala tudi k ugledu občine, v kateri ima svoj sedež.

Inovativen razvoj blagovne znamke Ekodar je bil povod, da so bili lani imenovani med štiri najbolj inovativne evropske zadruga v kategoriji pridelovalcev hrane. V letošnjem letu so prejeli priznanje časopisa Finance, in sicer za tretje mesto kot najboljše agrobiznis podjetje. Pravijo, da jim vsa priznanja dajejo motivacijo, da bodo še naprej podjetje, ki skrbi za korektno sodelovanje vseh akterjev v poslovni verigi.

Franc Krevzel, ki je odličen organizator in pobudnik številnih projektov. Je komercialist in direktor podjetja Krevzel instalacije, storitve, d. o. o., ki je eno od podjetij v občini Šoštanj, ki deluje dobro.

Njegovo podjetje finančno in tudi drugače pomaga najšibkejšim prebivalcem v občini, kar je v današnjih časih zelo pomembno.

Franc Krevzel je tudi podpredsednik Pihalnega orkestra Zarja, ki je vedno bolj prepoznavna v Sloveniji in tudi širše, s tem pa se dobro ime Šoštanja prenaša v našo bližnjo in

daljno okolico. Čestitamo

To so bili dobitniki priznanj občine Šoštanj. Letos ima občina tudi častnega občana. Žal se mu ta visoki naziv podeljuje posthumno. Kdor ga je poznal, ve, da bi ga prejel s ponosom kot novo zavezo k delu.

Priznanje Častni občan Občine Šoštanj pa je prejel **Albin Ošlovnik**

Albin, oziroma kot ga je večina poznala, Nino Ošlovnik, je bil dolgoletni športni delavec v občini Šoštanj in tudi širše. Nepogrešljiv je bil pri organizaciji številnih športnih dogodkov in organizaciji športne rekreacije. Bil je tudi skrbnik športnih objektov v občini Šoštanj.

Čeprav šport ni bila njegova osnovna izobrazba, se je na tem področju veliko izobraževal in pridobil naziv višjega organizatorja športne rekreacije.

Nino Ošlovnik je bil gonilna sila na kegljišču, najprej v prostorih Termoelektrarne Šoštanj, nato v Pilon centru. Bil je upravnik letnega bazena Šoštanj, opravljal je številne funkcije v organih upravljanja pri rokometu, nogometu, košarki in odbojki. Bil je predsednik Športnega društva in Športne zveze Šoštanj, vrsto let je organiziral dneve

Moški pevski zbor KUD Ravne pod vodstvom Teje Plazl.

Foto: Aleksander Grudnik

rekreacije in vodil projekte podelitve priznanj najboljšim športnikom v občini.

Poleg tega je bil Nino Ošlovnik dolgoletni odbojkarški sodnik in delegat, predsednik Športne zveze Republike Slovenije, direktor Kabelsko-razdelilnega sistema Šoštanj in še in še bi lahko naštevali.

Zelo aktiven je bil v podjetju, krajevni skupnosti, občini Šoštanj in društvih, tudi na nivoju države, o čemer pričajo polne kartonske škatle priznanj, zahval in pohval, ki jih je pustil za sabo.

Priznanje je sprejel Albinov sin in s tem je bil prvi del podeljevanja priznanj zaključen in začel se je drugi del. Na odru sta ostala samo voditeljica in Darko Menih, ki je podelil še posebna, vsakoletna županova priznanja.

Ta so prejeli:

Valentin Atelšek iz Pohrastnika je človek s prav posebno vrednostjo. Že od malih nog je delal na kmetiji z mlinom in bil celo življenje navajen trdega dela. Tako je še danes. Pomagal je pri gradnji večine hiš v soseski, poseben pečat pa je pustil, ko je pomagal pri gradnji župnijske cerkve v Skornem in kasneje pri prenovi številnih okoliških cerkva in kapelic, med drugim pri mestni cerkvi, cerkvi na Sv. Križu in na Uršlji goi.

V prostem času plete koše in košare, svoje znanje pa prenaša na mlajše rodove z upanjem, da se bo ta običaj ohranil tudi za

naslednje generacije.

Pravijo, da če bi obstajal prototip delavnega človeka, bi ga zagotovo naredili po Zdravku Atelšku.

Ratko Stevančević – Rale je dolgoletni član nogometnega kluba Šoštanj, nekdanjega Usnjarja. S svojim prihodom v Šoštanj leta 1962 je prinesel nov zagon k razvoju nogometa v Šoštanju. Bil je pobudnik ponovne oživitve nogometa v kraju, zbral je mladince, ki so zopet začeli igrati nogomet.

Med drugim je bil predsednik društva. Posebej se je zavzemal za ureditev nogometnega igrišča pod Vilo Široko, za katerega je vestno skrbel vsa leta svojega delovanja.

Z delom v klubu je vplival na številne otroke in mladostnike, ki jim je igranje nogometa pustilo pečat za vse življenje, saj se danes vračajo na nogometne zelenice – bodisi kot funkcionarji, trenerji, gledalci ali očetje mladih nogometašev.

Komaj 17-letna **Anja Drev** je vrhunska smučarka. Letos aprila je sodelovala na 18. zimskih olimpijskih igrah gluhih v Rusiji, kjer je osvojila bronasto medaljo v smuku in peti mesti v superkombinaciji ter veleslalomu. Bila je edina slovenska udeleženka, ki je tekmovala v vseh alpskih disciplinah.

Je dijakinja tretjega letnika Gimnazije v Velenju – športnega oddelka. Mlada športnica odlično združuje šolo in šport, ki

zahteva ogromno odrekovanja. Anja je lahko vzor ne samo mladim, temveč vsem generacijam Šoštanjčanov, saj dokazuje, da je z veliko truda, voljo, delom in odrekavanji mogoče premagati kakršnekoli težave in doseči velike uspehe.

Tjaša Lenko tekmuje v kategoriji S14 za plavalke - absolutno in v kategoriji plavalk z Downovim sindromom.

Na letošnjem državnem invalidskem prvenstvu v plavanju v Radovljici je Tjaša postala trikratna državna prvakinja v naslednjih disciplinah: 100 metrov hrbtno, 50 metrov hrbtno in 50 metrov delfin. Iskrene čestitke. Novembra letos bo Tjaša zastopala Plavalni klub Velenje, kjer uspešno deluje plavalna skupina Delfinčki, na evropskem prvenstvu v plavanju, ki ga svetovno združenje športnikov z Downovim sindromom organizira v Genovi.

Tik pred koncem svečane seje Sveta Občine Šoštanj je župan Darko Menih podelil posebno priznanje še zlatima maturantkama, ki sta končali srednješolsko izobraževanje v šolskem letu 2014/15 in sicer **Manji Kopušar** ter **Anji Hudej**.

Po koncu svečane seje so se funkcionarji Občine Šoštanj, nagrajenci, nastopajoči in vsi drugi udeleženci zadržali v prijetnem kramljanju, ob skromnem prigrizku, brezalkoholnih in alkoholnih pijačah še dolgo v noč. Potem pa so vsi odšli novim obletnicam naproti.

BILO JE PRED 25 LETI

Vnovična postavitve kipa Marije Rožnovenske v Šoštanju

V sredo, 23. septembra je v Mestni galeriji Šoštanj tekla beseda o ključnih dejanjih vrnitve kipa Marije Rožnovenske na trg bratov Mravljak v Šoštanju. Govorniki večera so bili zgodovinar Miran Aplinc, arhitekt Edi Vučina, Bojan Rotovnik, kot predstavnik KS Šoštanj v letu 2010 ter Rajko Zaleznik, ki je bil glavni pobudnik tega večera. Svoje spomine so z gosti delili tudi nekateri poslušalci, ki so pred 25 leti sodelovali in prispevali, da je bil kip Marije znova v Šoštanju. Nekaj besed sta dodala tudi Franc Ravnjak, ki jo je leta 1990 restavriral in dekan Jože Pribožič, ki je kip po vnovični umestitvi v prostor blagoslovil ter gospod Jevšenak.

Kip Marije je bil namreč odstranjen po drugi svetovni vojni leta 1952. njeno neprosto voljno romanje se je iz Družmirja nato nadaljevalo v Slovenske Konjice in na koncu še v Laško. Leta 1972 jo je Viktor Kojc ob pomoči sokrajanov, kovača Ivana ter njegove žene Justine Šoln, Antona Ocvirka in Mirka Ferka z gasilskim vozilom Gasilskega društva Šoštanj, pripeljali nazaj v domači kraj. Ocvirk je o tem tudi spregovoril na dogodku.

Najprej je bila shranjena pri sodarstvu Jevšenak v Šoštanju, nato pa so jo v spremstvu takratne Milice ter predstavnikov občine Velenje, odpeljali v muzej na Velenjskem gradu. Otvoritev vnovične postavitve kipa je potekala 24. junija 1990 na trgu bratov Mravljak, kjer stoji še danes

Foto: Amadeja Komprej

Projekt je vodil Edo Vučina, umestitev kipa pa je del njegovega projekta o prenovi tega prostora, zato je kip postavljen tako, da ne gleda proti Paki, ampak zre na trg. Leta 2010 je KS Šoštanj na podstavek pritrdila tudi spominsko ploščo.

Podrobnejši zgodovinski pregled dogodkov okrog Marijinega znamenja, katerega sta dala postaviti zakonca Woshnagg v začetku 80. let 19. stoletja je predstavil zgodovinar Miran Aplinc. Zasluge, da je ta sakralni spomenik znova postavljen, gre pripisati tudi zdaj že pokojnemu Matjažu Natku, takratnemu predsedniku KS Šoštanj. S ponovno postavitvijo je Marija dobila novo simbol-

no vlogo, postala je zaščitnica novega obdobja v Šoštanju, varuhinja ljubezni in upanja. Pogovor, ki ga je vodila Milojka B. Komprej je zaključil Rajko Zaleznik in se s CD Agate Šumnik in njeno pesmijo O Mariji Rožnovenski zahvalil sooblikovalcem večera. Dogodek so čudovito dopolnjevale Michelce, vokalna skupina pod vodstvom Anke Jazbec, ki so prepevale priložnostne pesmi. Župan občine Šoštanj pa se je zahvalil Zalezniku in vsem, ki so pripravili spominski večer in povedal, da Trg na katerem stoji Marija, še čaka nekaterih prostorskih posegov.

Amadeja Komprej

ZGODBE

Dragica in Nina Mavec

V ciklu pogovorov **Zgodbe neke hiše, v mali dvorani velenjskega kulturnega doma sta nastopili Dragica Mavec in Nina Mavec Krenker, plesalki in učiteljici sodobnega plesa.**

Zanimiv pogovor o sodobnih različicah plesa in začetkih uveljavljanja izraznega plesa v Velenju je pletla Tatjana Vidmar, ki je znala iz mame in hčere potegniti marsikatero zanimivost. Dragica Mavec se je v Velenje preselila iz Zagorja, oz. Ljubljane, kjer je obiskovala vzgojiteljsko šolo. Ure izraznega plesa je obiskovala pri Marti Pavlin in na različnih izobraževanjih. Po prihodu v Velenje je bila zaposlena na glasbeni šoli, kjer je vodila oddelek izraznega plesa. Odlikovala se je tudi kot organizatorka proslav, predvsem pa je zaslužna za številne uspehe učenk. Eden izmed takšnih »uspehov« je njena hči Nina, ki je sicer najprej končala srednjo šolo iz smeri računalništva. A ure plesa pri mami so jo v času odrasčanja potegnile nazaj v plesne vode. Študij je nadaljevala v Belgiji, kjer je leta 1992 diplomirala, bila eno leto kot plesalka v Španiji, vodila po vrnitvi v Slovenijo Plesni studio N, od leta 2003 pa je zaposlena tudi kot vodja izpostave JSKD

Velenje. Bogato plesno kariero obeh nadaljuje Ninina hči Zoja.

Obe sta dobitnici številnih nagrad, hkrati pa pravita, da je največja nagrada odziv njunih učenk, nekdanjih in zdajšnjih. Zgodbe neke hiše

je projekt, ki ga vodita Festival Velenje in JSKD izpostava Velenje ob 55 letnici Kulturnega doma in po prenovi spodnjih prostorov, ki so z novo malo dvorano dobili nove vsebine. .

Milojka B. Komprej

Foto: Ksenija Mikor

MED ČRKAMI IN BARVAMI

Razstava Snovalci podob, katere odprtje je bilo 1. 10. 2015 v prostorih Muzeja Premogovništva Velenje, je razstava treh

šaleških avtorjev Zlatka Kraljića, Andrej Krevzla in Stojana Špegla uveljavljenih in likovnih ustvarjalcev. Podnaslov, pesniško

popotovanje med črkami in barvami, zaokrožuje koncept razstave, v kateri se avtorji predstavijo v obeh zvrsteh.

O likovnih delih Matija Plevnik zapisal:

Kljub skupnemu nastopu ustvarjalcev, je projekt izrecno heterogeno naravnano – troje popolnoma drugačnih likovnih in literarnih pristopov ter programskih izhodišč. Poudariti velja, da gre za izoblikovane in življenjsko preizkušene avtorje, ki v svojem ustvarjalnem kredu, vsak po svoje, suvereno predstavljajo svoja dva avtorska pola. Vsa razstavljena likovna dela (in tudi literarna) so plod avtorjevih najnovejših produkcij, nastalih v letošnjem letu.

Zlatko Kraljić se predstavlja s serijo portretov treh stanovskih kolegov, književnikov: Božice Jelušić, Ferija Lainščka in Admirala Mahića. Za njegovo popolnoma samoniklo likovno snovanje so značilne hitre in odrezave kretnje čopiča. Te v povezavi z zamolklim koloritom ustvarjajo neke vrste duhovne krajine, ki so po svojem končnem likovnem izrazu sorodne Tisnikarjevi likovni izkušnji. Upodobljene figure so zgoščene do svojega bistva in so v popolnem sozvočju s prostorom, ki ga sooblikujejo. Portretiranci so pomaknjeni na rob platna in tako ust-

Foto: Dejan Tonkli

Foto: Dejan Tonkli

varjajo prostorsko odrivalo, ki vodi v vodni svet murskih mokrišč, svet, ki avtorja spremlja vse od njegovega otroštva. Andrej Krevzel tvori v svojih platnih, po občutenju, širok zgodovinski lok od fauvizma, preko ekspresionizma, abstraktnega ekspresionizma vse do čiste abstrakcije. Vsa dela pretevajo široki, pastozni nanosi čopiča in izrazito navdušenje nad pojavnostjo barve. Slednja nastopa kot osnovni likovni gradnik, ustvarja ritem in preko njega tudi razpoloženje celotnega likovnega dela. Avtor je v svojem likovnem izrazu suveren; predstavljena likovna dela, postavljena v vrsti, iz začetne zračnosti prehajajo v izrazito abstraktno zgoščenost in posledično v horror vacui, ki pa vedno ostaja trdna likovna celota.

Če dela Kraljića in Krevzla zaznamujeta ekspresivnost in impulzivnost, je Stojan Špegel v svojem slikarstvu najbolj »programski«. Njegova razstavljenata dela zaznamujeta centralna kompozicija in izrazita simetričnost, ki pa jo z geometrijskimi liki, linijami in manjšimi organskimi formami zabriše, predira. Kolorit umirjenih zemeljskih barv ustvarja občutenje nepredmetnih lirčnih krajin, prežetih z arhetipskimi simboli. Kljub monolitnosti osnovnih likovnih gradnikov pa so, ob po drobnem pogledu, nekateri od njih mestoma nasičeni z grafizmi, ki ustvarjajo drobno dinamiko. Izrazita, načrtna uporaba ploskovitosti ustvarja kontemplacijo o simbolih in se tako po formalni plati približuje suprematizmu...

Platna dopolnjujejo njihova literarna dela,

Foto: Dejan Tonkli

natisnjena in obešena poleg slik. Kraljić in Špegel sta se izrazila v poeziji, Krevzel v prozi.

Vsi trije avtorji so člani tako društva šaleških likovnikov, kot literarnega društva Hotenja.

Idejni pobudnik projekta in urednica priložnostnega kataloga je Tatjana Vidmar, predstavnica Zveze kulturnih društev Velenje, omogočili pa so ga še JSKD OI Velenje, Mestna občina Velenje in Muzej Premogovništva.

Razstavo je uradno odprla Milojka B. Kom-

prej, ki z avtorji sodeluje tako po likovni, kot literarni plati. Poudarila je pomen sodelovanja med društvi in ustvarjalci. Razstava je pomembna iz več vidikov, med drugim tudi, ker se avtorji na tak način evidentno vpenjajo v zgodovinsko ustvarjalno okolje domačega kraja ki se velikokrat premalo zaveda njihove vrednosti.

Odprtje je pospremil instrumentalno vokalni trio Blažev žegen.

Milojka B. Komprij

ANTOLOGIJA HOTENJ

Šaleško literarno društvo Hotenja, ki je med najstarejšimi literarnimi društvi v Sloveniji, je letos namesto rednega zbornika literarnih prispevkov izdalo Hotenja 25 – antologija 1981 – 2015, ki je zbir nekaterih avtorjev in besedil v omenjenih letih in 24 zbornikih.

V spremni besedi, ki jo je napisal urednik Zoran Pevec je med drugim zapisano:

»Hotenja so pričela izhajati leta 1981 kot knjižna revija, zadnja leta pa izhajajo kot almanah. Prvi urednik je bil Boris Kumer Božo, revija pa je bila namenjena objavam knjižnih del lokalnih, a kmalu zatem tudi regionalnih avtorjev, ki je bila obenem odprta za objave književnikov iz vse Slovenije. Že na samem začetku je bila koncipirana kot kompleksnost knjižnega ustvarjanja, ki zaznamuje okolje, v katerem izhaja, a je bila ob tem odprta za identificiranje knjižne ustvarjalnosti s širšim družbenim prostorom. Antologija zajema ne le kronološko časovni okvir, temveč tudi značilnosti ustvarjalnih nagibov kredibilnejših del, ki so bila objavljena v posameznih revijah. Prispevke, objavljene v antologiji, smo izbrali na temelju kakovosti in v smislu recepcijske metode, torej glede na horizont pričakovanja, estetsko percepcijsko vodilo in komunikativno funkcijo knjižnega besedila. Ob

tem smo ugotavljali literarno kompetentnost posameznih besedil, ki smo jo določali z notraj besedilnimi značilnostmi, kot so destruktivna konstrukcija oziroma, kako posamezna dela razdirajo klasično

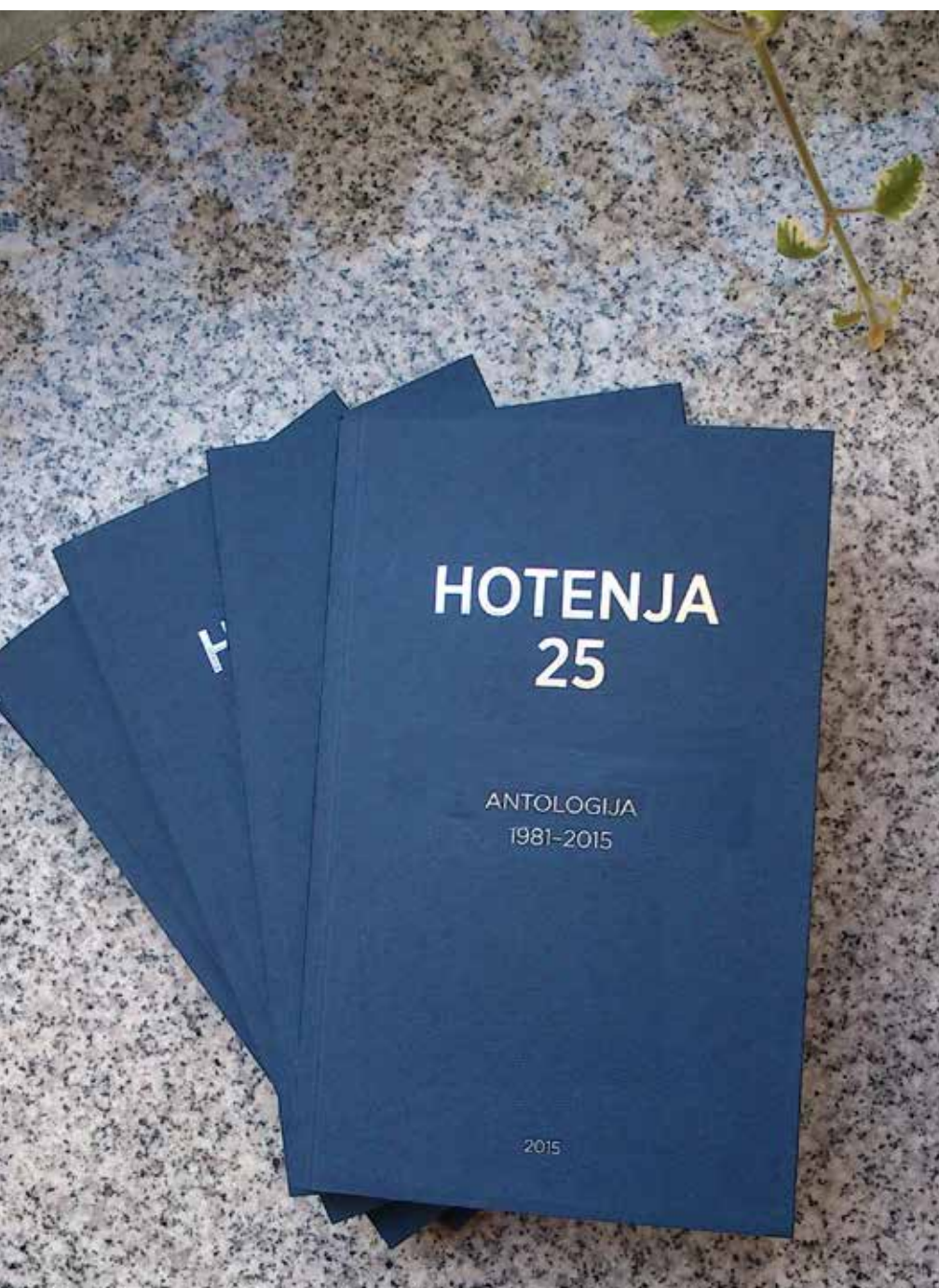
ustaljene modele posameznih besedil, univerzalna ustvarjalnost, to je zmožnost literarne komunikacije z bralci, večpomenskost, samonanašalnost in fikijskost, s tem da smo izločili dela, ki so bila

Foto: Dejan Tonkli

Foto: Dejan Tonkli

Foto(montaža): PR

nekoliko bližje trivialnosti v smislu simplifikacije, klišeizacije, shematizacije, redundance ali kompenciacije. Ob tem lahko zapišemo, da so tovrstna merila večinoma upoštevali tudi že uredniki, ki so nadaljevali delo prvega. V uredništvih so se po Borisu Kumru Božu izmenjali Dušan Brešar, Vinko Šmajš, Vlado Repnik, Josip Bačić Savski, Matjaž Šalej, Marijan Kukovec, Stojan Špegel, Tatjana Vidmar, nekakšna stalnica pa so kmalu po ustanovitvi revije postali Ivo Stropnik, Peter Rezman in nekoliko kasneje Milojka Komprej. Rezman in Komprejeva, ter kot organizatorka tudi Tatjana Vidmar, ostajajo gonilna sila znotraj uredništva revije vse do danes, Stropnik pa ob organizaciji drugih kulturnih prireditev, pomaga pri urednikovanju kot zunanji sodelavec.

V antologijo je uvrščenih 55 avtorjev iz šaleškega in širšega prostora. Prevladuje poezija, nekaj je kratkih zgodb in prevod dramskega teksta. Zaradi večje preglednosti je na koncu dodan pregled objav posameznih avtorjev po letih oz. zbornikih. Jezikovni pregled je opravila Petra Cerjak, oblikoval jih je Tomaž Smolčnik. Uredniški odbor je bil v omenjeni redni zasedbi, pri tokratni izdaji jim je pomagal Zoran Pevec, ki je opravil glavni izbor. Na predstavitvi, ki je bila 10. septembra v okviru Lirikonfesta, so program oblikovala branja, vezni tekst Tatjane Vidmar in kratek nagovor predsednice društva Milojke B Komprej, ki je Hotenjem na pot zaključila:

Čestitam vsem avtorjem, ki ste se uvrstili v ožji izbor avtorjev, med dobro literaturo, za katero v zborniku vedno poskrbimo, je bilo pravzaprav težko izbrati še bolj dobro. Gotovo je med ustvarjalci še kdo, ki bi se lahko uvrstil, a neke se je bilo potrebno ustaviti. Zato čestitke in zahvala tudi vsem ostalim avtorjem, ki ste skozi leta gradili vez med okoljem in literati. Hvala tudi kolegom iz uredništva in najlepša hvala Zoranu. Hvala vsem podpornikom in tistim, ki omogočijo izid. Še danes smo se pogovarjali o tem, da so take in podobne revije v slovenskem prostoru v nezavidljivem položaju. Ugotavljali smo tudi, da je pravzaprav obstoj v veliki meri odvisen od posluha lokalnega okolja in iznajdljivosti pri pridobivanju sredstev na razpisih. Do zdaj nam je uspevalo, upamo in želimo, da tudi v bodoče. Volja pisateljev in tistih, ki se nato združimo pod nazivom uredništva je in bo. Veseli smo, da so med nami tudi mladi, ki se današnji dan raje izražajo preko elektronskih medijev. Škoda bi bilo, vam pravim, škoda, če bi se Hotenja izgubila. Škoda, zaradi dobre literature, ki so jo objavljali številni, v slovenskem prostoru uveljavljeni literati, škoda zaradi društva s skoraj štiri desetletja trajajočo tradicijo in škoda, da bi nekaj kar je dobro, uveljavljeno, poznano v slovenskem prostoru, izginilo. Ker tu ne gre samo za pesnike in pisatelje šaleške doline, gre za jezik gre za pisano besedo.

Spoštovani avtorji. Ker honorarjev nikoli nismo izplačevali, je vaš honorar izvod ali dva Hotenj. Koliko ga boste cenili, tako velik honorar ste dobili.

Hotenja 25 so izšla v nakladi 200 izvodov.

Milojka B. Komprej

SVALBARD – KRALJESTVO POLARNEGA MEDVEDA 2.DEL

Objavljamo drugi del zapisa o potovanju po Svalbardu.

Turistična ponudba

Na Svalbardu so na voljo številne možnosti za bolj ali manj pustolovsko preživljanje prostega časa. Vse je odvisno od razpoložljivega časa in od debeline denarnice. Zaradi visokih cen in pomanjkanja nastanitvenih kapacitet je smiselno že pred samim prihodom vse aktivnosti podrobno načrtovati in rezervirati. Lokalne turistične agencije imajo v svojih programih pestro ponudbo eno in več dnevnih izletov z ogledi fjordov, ledenikov, gorskih vrhov, rudarskih naselbin in podobno. Organizacija in izvedba teh izletov je brezhibna. Popotnike pridejo zjutraj iskat s kombijem, če je manjša skupina ali avtobusom, če je večja skupina pred hotel (poberejo jih iz vseh hotelov v mestu), jih odpeljejo na izlet in zvečer pripeljejo nazaj pred hotel. Poleg omenjenih izletov so seveda na voljo tudi nekoliko bolj avanturistične aktivnosti, kot denimo vožnje s kajaki, ogledi ledenih jam in celodnevni trekingi na okoliške hribe. V nadaljevanju sledi kratek opis aktivnosti, po katerih je sicer največ povpraševanja, in katerih se je udeležila tudi naša skupina.

Svalbard iz zraka.

Foto: Slavko Hostnik

Gora Nordenskiöldtoppen

Foto: Slavko Hostnik

Ostanki rudniške opreme-v ozadju gora Nordenskiöldtoppen.

Foto: Slavko Hostnik

Longyearbyen.

Foto: Slavko Hostnik

Celodnevni vzpon na goro Nordenskiöldtoppen

Mogočna gora, s strmimi pobočji in snežnimi zaplatami na vrhu se nahaja na samem obrobju Longyearbyena in meri v višino 1050 metrov. Tolikšno višinsko razliko je pri vzponu treba tudi premagati, saj se pot pričenja praktično iz kote nič oziroma morske gladine. Na začetku je pot speljana ob mogočni grapi, po kateri se pretaka hudourniški potok, ki ga napaja taleči se sneg višje na gori. V osrednjem delu se pot nato prevesi v strmino in proti sredini gore je potrebno že kar pošteno "gristi kolena". V tem delu se pojavljajo kamnine v obliki skrilavcev, v katerih so lepo vidni

fosilni ostanki listov dreves, ki so v davni tropskem okolju uspevala v teh krajih. Svalbard se je namreč v času nastanka črnega premoga nahajal v tropskem pasu nekje blizu ekvatorja. V naslednjih 200 milijonih let pa se je zaradi tektonike zemlje znašel na sedanjí lokaciji znotraj arktičnega kroga.

Zadnji del poti poteka po grebenu, ki se dviga nad zasneženimi pobočji. Do vrha je ob povprečnem tempu potrebnih dobrih pet ur hoje. Zaobljen vrh gore je tudi poleti odet v debelo snežno odejo, izpod katere kuka manjša koča z vremensko postajo. Koča, ki je nekdaj nudila zavetje meteorologom, je sedaj

opuščena. Sestop z gore poteka po isti poti kot vzpon, traja pa nekaj časa manj. Vzpon na goro je zaradi možnosti srečanja s polarnim medvedom mogoč le ob spremstvu oboroženega vodnika.

Pyramiden

Opuščeno rudarsko naselje Pyramiden je zagotovo najvišje na seznamu "must see" destinacij Svalbarda. Nahaja se na 79o severne širine, na skrajnem koncu fjorda Billefjorden, ki predstavlja severni podaljšek največjega fjorda na Svalbardu Isfjorden, ob katerem leži tudi Longyearbyen. Razdalja med krajema znaša okoli 50 km, turiste pa tja in nazaj običajno vozijo manjše barke, ki sprejmejo na krov do 60 oseb. Za veliko večino popotnikov, ki pridejo na Svalbard, je Pyramiden tudi skrajna severna točka, ki jo dosežejo.

Pyramiden po velikosti nekoliko spominja na Longyearbyen, a je s svojimi mogočnimi zgradbami in značilno rusko rudarsko infrastrukturo, ki nekako ne sodi v to arktično pokrajino, povsem drugačen, skrivnosten, kot da bi ne bil s tega planeta. Barka po treh urah plovbe pristane ob lesenem pomolu, ki ga je že dodobra načel zob časa. Prišleke pozdravi oborožen ruski vodič, ki poskrbi za dve uri dolg voden ogled po naselju. Tu so leta 1998 prenehali s kopanjem premoga in od takrat se Pyramiden imenuje tudi mesto duhov, kajti v njem nihče več stalno ne živi. Čez poletje manjša skupina delavcev izvaja demontažo opreme in skrbi za nujna vzdrževalna dela. A glede na videno jim gre delo bolj slabo od rok. Še vedno povsod naokrog ležijo industrijski odpadki, staro železo, odslužena rudarska oprema. Tudi mnoge zgradbe so že v precej slabem stanju.

Ogled naselja se prične pri 10 metrov visoki skulpturi piramidaste oblike, pod katero je postavljen rudarski voziček (hunt), napolnjen s premogom, ter napisom v ruščini, ki sporoča svetu, da je bila 3. marca 1998 tukaj odkopana zadnja tona premoga. Skulptura simbolično predstavlja vhod v naselje Pyramiden, je pa to tudi največkrat fotografiran objekt v tem naselju.

Pyramiden je zasnovan tako, da so zgradbe razporejene po navideznem pravokotniku, sredi katerega je urejen velik plato z veliko travnato površino velikosti nogometnega stadiona, ob robovih pa so urejene sprehajalne poti. Ob eni od teh se bohoti veličasten kip Lenina, ki je bil v nekem drugem času zapovedan simbol vsakega ruskega oziroma takrat še sovjetskega naselja. Za kipom Lenina stoji ena največjih zgradb v naselju, ki je bila v času razcveta nekakšen center dogajanja in je pod eno streho združevala športno dvorano, kopališče, gledališče, kino, knjižnico, ipd. Notranjost te večnamenske zgradbe je za razliko od ostalih objektov odprta za javnost. Žal je notranjost v precej žalostnem stanju, a kljub temu si ob pogledu na bolj ali manj ohranjene predmete, opremo in prostore, ki so nekdaj služili svojemu namenu, ni težko ustvariti predstave o načinu življenja, ki se je v preteklosti odvijalo tukaj. Treba je vedeti, da je v času največje eksploatacije premoga naselje štel preko 1000 ljudi. Z rudarji so namreč živeli tudi njihove družine, zato je bilo za udobje le teh poskrbljeno v največji možni meri.

Rusi so pred kratkim eno izmed propadajočih zgradb preuredili v dokaj dopadljiv hotel z imenom Tulip (tulipan), kar daje slutiti, da Pyramiden postaja

Narava...

Foto: Slavko Hostnik

turistom vendarle nekoliko bolj prijazna destinacija. V tem hotelu se tudi zaključi ogled. Čas do odhoda lahko obiskovalci izkoristijo za popitje kakšne ne prav poceni pijače, denimo vodke, si ogledajo razstavne eksponate v manjšem muzeju, ali pa si kupijo kakšen spominski eksponat v prodajalni spominkov, ki se je tudi nahaja v hotelu.

Ledenik Nordenskiöldbreen

Nazaj grede običajno sledi še ogled enega večjih ledenikov na Svalbardu, ki se imenuje Nordenskiöldbreen. Ledenik se nahaja na skrajnem koncu fjorda Billefjorden, to je okoli 15 minut plovbe od naselja Pyramiden proti severu. Barka se ustavi na varni razdalji približno 300 metrov pred ledenikom, od koder je ogled veličastne 40 metrov visoke in približno kilometer dolge stene ledenika najbolj optimalen. S te oddaljenosti se ves ledenik dobro vidi, njegova prisotnost pa se odraža tudi v spremembi temperature zraka, ki se nenadoma opazno zniža. Ledenik očara v vsej svoji veličini. Izstopa posebna barva ledu, ki zaradi vpadnega kota sončnih žarkov prehaja iz prozorne v svetlo modro in snežno belo. Tam, kjer se led stika z morjem, so lepo vidne velike ledene jame, nekoliko manjše pa se pojavljajo tudi na višjih nivojih čelne stene ledenika. Iz teh votlin v mogočnih slapovih dere voda, njeno bučanje pa se sliši daleč naokrog. Občasno se iz stene odkrhne kakšen manjši ali večji kos ledu in z velikim truščem trešči v vodo. Pri tem povzroči močno valovanje na sicer mirni gladini morja. Prav to valovanje je menda glavni razlog, da se ladje ledeniku ne približajo bolj. Območje ledenika je tudi kraj, kjer je v poletnem času možnost za opazovanje polarnega medveda največja.

Barentsburg

Barentsburg je tako kot Pyramiden še eno večje Rusko rudarsko naselje in edino na Svalbardu, kjer Rusi še vedno kopljejo premog. Nahaja se okoli 30 km južno od Longyearbyena vzdolž fjorda Isfjorden. Naselje, ki je po velikosti že pravo malo mesto, je zaradi rudarjenja polno življenja. Tukaj poleg rudarjev živijo z njimi tudi njihove družine. Naselje se pričinja nekaj 10 metrov nad gladino morja in se razprostira daleč v okoliške vzpetine. Od pomola do naselja se pride po unikatnem lesenem stopnišču, v katerem je vgrajenih kar 220 stopnic. Stopnišče je prva posebnost tega kraja, s katerim se soočijo obiskovalci. Vodenje po naselju je organizirano in traja uro in pol. V tem času simpatična mlada ruska vodička v tekoči angleščini pojasni in pokaže vse najpomembnejše znamenitosti mesta. Obiskovalcem je nato odmerjeno še nekaj časa za samostojno raziskovanje naselja, nakupovanje spominkov ali za odžeejanje v katerem izmed lokalov.

Barentsburg ima vse, kar je potrebno za življenje v takem naselju. Tu so vrtec, šola, pošta, hotel, cerkev, trgovine in celo rudarski inštitut. Imajo tudi svojo meteorološko postajo, toplarno, zdravstveno postajo in ne boste verjeli, pravo pravcato pivovarno. Imenuje se Rdeči medved in jo oglašujejo kot najsevernejšo pivovarno na svetu. Pivovarna, katere pivo sicer ni nič posebnega, ima seveda poleg proizvodnega obrata tudi točilnico, kjer se lahko obiskovalci po napornem ogledu odžeejajo. A pozor! Za vstop v lokal si je treba sezuti čevlje. Ta, za nas neobičajna praksa velja dejansko za vse lokale v Barentsburgu. Podobno je tudi v ostalih rudarskih krajih na Svalbardu. Menda naj bi se navada nasledila od rudarjev, ki so po končanem

delu v rudniku prišli domov in da ne bi s prahom umazali še stanovanja, so si sezuli čevlje.

Zakaj na Svalbard?

Otočje Svalbard oziroma Spitzbergi je zagotovo eno izmed zadnjih divjih in nedotaknjenih območij Evrope. V zadnjem času je promovirano tudi kot kraljestvo polarnega medveda in vse bolj postaja priljubljena destinacija avanture željnih popotnikov, ki so tudi ciljna populacija za tovrstna potovanja. Na Svalbardu se sredi poletja zagotovo ne boste sončili, še manj kopali v morju, niti poceni jedli in pili. Zato Svalbard ni primeren za ljudi, vajenih visokih hotelskih standardov, saj so stroški bivanja (pre)visoki glede na udobje. Ne glede na to so skromne hotelske in druge nastanitvene kapacitete razprodane več mesecev vnaprej. Zasebnih sob ali apartmajev ni na voljo. Na Svalbardu pridejo na svoj račun predvsem tisti, ki dajejo prednost avanturam in aktivnemu preživljanju časa in ki si želijo svoj dopust pač preživeti, predvsem pa doživeti nekoliko drugače od večine turistov.

Svoje lanskoletno potepanje po Svalbardu lahko označim kot eno izmed najlepših potovanj doslej. Narava je izjemna, doživetja na ogledih tamkajšnjih znamenitosti prav tako. Nepozabno je doživetje, ko sonce celo noč sveti skozi okno. Nepozabno je tudi opazovanje polarnega medveda, kako se lenobno sprehaja po skalah ob ledeniku in opreza za plenom. Ne nazadnje je potovanje posebno tudi zato, ker se vse skupaj dogaja znotraj arktičnega kroga, blizu 790 vzporednika severne širine, kar pomeni oddaljenost od severnega pola zgolj 1.300 km.

Slavko Hostnik

PRI HIŠI SMREČICA

Zdi se mi, da sem pred kakimi šestimi leti prvič slišala za novo slovensko pogruntavščino, da pred hišo, v kateri se je na svoji brezkončni poti ustavil sveti Abraham, sosedje postavijo smreko.

Prvič se mi je zdelo silno izvirno, zdaj se pač ponavljamo kot papige. Ne vem, ampak zna biti, da smo pri praznovanjih nekaj posebnega na svetu. Tako razkošne veselice, kot jih prirejamo za okrogle obletnice zadnji

dvajseti, trideseti....kakor kdo hoče in zmore. A na žalost ne zmorejo vsi. Ni še dolgo, ko smo sedeli nekje, pa se je pogovor zasukal v to stran: »Ženska, petdeset jih boš doživela! Prvič in zadnjič v življenju! Kdo, kdaj, kje ga bomo zalili! Mi pridemo v četrtek zvečer, Branka, da se ne boš kam skrila...«, so drezali vanjo, ki je kar lezla vase.

Ko sva ostali sami, (midve se samo pozna in v resnici ji tudi ni ime Branka) nisem pa »kandidatka« za postavljanje rožice njej na čast, je tako previdno, počasi napeljala na stvar. Sramežljivo, strahoma, ženska je že po naturi redkobesedna, zdi se kot plaha srna, ki je vse ure dneva na preži, da ne bi šlo kaj narobe. Zavrtala se je v moje oči in v njih je ždelo nekaj strahu in sramu podobnega. »Jaz ne morem napraviti Abrahama,« je opravičujoče začela pojasnjevati svojo zadrego. »Zdaj bodo prinesli pijačo in narezke s seboj, čez petdeset dni jih moram dati pa jaz. Zraven me pa cela žlahta že dva meseca cuka za rokav, kje bom imela praznovanje...kot da ne vejo!« Oči so postale vlažne. »Ne vem, kako bi jih naravnost povedala, da ne morem. Ne da nočem, ne morem...«

Potem se mi je izpovedala, kot da je že dolgo čakala na nekoga, ki bo njeno zgodbo zares poslušal. Kako je mož odšel z deset let mlajšo, otroka sta oba v Ljubljani, pridna, tudi delata, kolikor ob študiju lahko, oče plačuje zanju, a vseeno, vse je grozno drago. Sama je na pol invalidsko upokojena, išče službo za štiri ure, primerno njeni uničeni in trikrat operirani hrbtenici, ampak je ne najde. S tistimi »invalidskimi« evri mora sestaviti prvega z zadnjim, položnic je pa cel kup. Pa pride zavarovanje avta, pa crkne skrinja, pa stalno kakšni nepredvideni stroški. Zadnje tri dni prejšnjega meseca ni imela niti za kruh, dvakrat na dan si je kuhala makarone in knajpovo kavo brez mleka....hvala bogu, da ima vsaj vrtiček, tam niti ped zemlje ni prazna.

Da bi šla na Rdeči križ? Ne se hecat, mesto je majhno, saj jo ja poznajo, kaj bodo pa rekli..

»Saj gre,« je zaključila. »Gre, ker sem skromna. Še prišparam. Vsak mesec dam na stran 50 eurov, pa če suh kruh v mlačno vodo namakam! Ker nikoli ne veš, kaj pride, nekaj pa moraš imeti na rezervi! Gre! Ampak praznovanja pa res ne morem delat! Moja žlahta je malo mahnjena na te stvari, a veš, meni pa sploh ni všeč, ko me stalno vabijo zraven! Saj ne moreš dati darila za deset evrov, potem pa šparam kot zmešana, da spet pridem na zeleno vejo!«

Domov grede sem se spomnila, kako mi je nekoč pravil nekdo, ki je imel sorodnike

Vir: splet

Stvar se je hitro spremenila in razširila z abrahamovskih na druge okrogle obletnice, domiselni sosedje in prijatelji pa se pri ženskih slavljenkah včasih namesto s smreko izkažejo z rožico iz takega ali drugačnega obstojnega materiala, seveda ustrezno »oštevničeno«. Tako zdaj po naših dvoriščih nenehno vznikajo nove smreke in rožice in mimohitečim sporočajo, da je pri hiši nekdo slavil.

dve desetletji, odkar so prišle v modo, so tudi v bogatejših državah neznana reč. Voščiti, nazdraviti, objeti in poljubiti se spodobi povsod, a v gostilni ali na pikniku ves dan ali noč gostiti celo sorodstvo in sosedstvo...

Abraham je prelomnica v življenju zlasti zato, ker pred njim umre malo ljudi, po njem pa skoraj vsak, kot se rad pošali znanec. In spodobilo se ga obeležiti. Zaradi mene tudi osemnajsti,

Vir: splet

v Nemčiji in je bil vabljen na ohcet. »Svatje so pili večinoma vodo in sokove, tu pa tam je kdo šel k šanku in naročil po deci vina. Ni ga bilo kar po litrih na mizi, kot smo vajeni tu. Ko smo prišli mi in naročali liter za litrom, je natakhar zares debelo gledal! Mi smo šele zares naredili fešto, prej sploh ni bilo ohceti podobno!«

Ne vem, kako bi gledala na vse skupaj. Lahko tako ali drugače, kakor se odločiš. Mogoče mi kljub krizi še »znamo živeti«, se zabavati, si dati duška, da ne zapademo preveč v črne misli. Mogoče »reskiramo zadnji krajcar, samo da je lušno«, mogoče razmišljamo tako, kot so včasih rekli za naše brate iz južnejših krajev »Samo enkrat se živi« ali pa »Vse za prijatelja!«

Mogoče pa je resnica tudi ta, da je bila še hujša kriza takrat, ko smo bili mi, ki je Abraham že za nami, majhni? Ko je bilo meso na mizi samo ob nedeljah, ko se je v zimskem jutru, ko je zapadlo preveč snega, da bi zajaahal kolo, ata peš odpravil v fabriko, ko smo imeli stranišče na štrbunk, se umivali v lavorju, glave pa nam je mama splaknila s piskrom nad kuhinjskim umivalnikom, ko starša sploh nista omenila, da je Abraham kaj drugega kot vsak navaden rojstni dan? Ko je mama šla peš v Šoštanj in ateju za god kupila liter vina in ga je bil tako vesel. Mogoče ampak takrat se temu ni reklo kriza. Mogoče pa samo preveč jamramo in je hujša od te - kriza vrednot, v katero smo zares zapadli?

Ne vem. Vem samo, da so razlike med

Vir: splet

ljudmi gromozanske, prevelike, da je politika umazana bolj kot kdaj prej, da so se nekatere, nekoč žlahtne vrednote, kot milni mehurčki razblinile v nič.

Zato naj sosed sosedu kar postavi smrekico ali pa rožico, kajti to pove, da se imamo med seboj kljub vsemu še vedno radi. Do

moje naslednje okroglice je še kar nekaj let, ampak ko bo, upam, da bo med mano in sosedi še zmeraj tako, kot je danes in bom dobila svojo rožico. In srčno upam, da bom takrat in ob vseh okroglih, kolikor mi jih je ljubi bog morebiti namenil še preživeti na tem svetu, prijateljem in sosedom imela s čim postreči.

Vir: splet

